

ECONOMIE

-SUPPORT DE CURS-

Clasa a XI-a liceu, zi

An școlar 2020-2021, Semestrul II

PROF. CALANCE MĂDĂLINA

CUPRINS

5. PIAȚA -ÎNTÂLNIRE A AGENȚILOR ECONOMICI	3
6. MECANISMUL CONCURENȚIAL	6
7. PIAȚA MONETARĂ	7
8. PIAȚA CAPITALURILOR (PIAȚA FINANCIARĂ)	11
9. PIAȚA MUNCII.....	15

5. PIAȚA - ÎNTÂLNIRE A AGENȚILOR ECONOMICI

Relația cerere-ofertă-preț în economia de piață

- PREȚUL DE ECHILIBRU (P_e)= prețul la care cererea este egală cu oferta iar volumul vânzărilor înregistrează cel mai înalt nivel.
- CANTITATE DE ECHILIBRU (Q_e)= cantitatea de bunuri sau servicii care se tranzacționează la nivelul prețului de echilibru.

Cererea exprimată este cantitatea de bunuri/servicii pe care consumatorii doresc și pot să o cumpere la un moment dat, la prețul pieței.

Cererea satisfăcută este cantitatea de bunuri/servicii pe care consumatorii o cumpără efectiv la un moment dat, la prețul pieței.

Exces de cerere = Cerere exprimată- Cerere satisfăcută (Cantitatea cerută > Cantitatea oferită)

Oferta exprimată este cantitatea de bunuri/servicii pe care producătorii doresc să o vândă pe piață la un moment dat, în condițiile de preț existente pe piață.

Oferta satisfăcută este cantitatea de bunuri/servicii pe care producătorii o vând efectiv, la un moment dat, la prețul pieței.

Exces de ofertă= Oferta exprimată- Oferta satisfăcută (Cantitatea oferită > Cantitatea cerută)

În situația de echilibru, cantitatea cerută =cantitatea oferită, adică excesul de cerere sau ofertă=0!!!

MODIFICAREA CERERII	MODIFICAREA OFERTEI	EFECTUL ASUPRA PREȚULUI DE ECHILIBRU	EFECTUL ASUPRA CANTITĂȚII DE ECHILIBRU
SCADE	CREȘTE	SCADE	CREȘTE dacă O crește mai mult decât scade C SCADE dacă O crește mai puțin decât scade C
CREȘTE	CREȘTE	SCADE dacă O crește mai mult decât scade C CREȘTE dacă O crește mai puțin decât C	CREȘTE
SCADE	SCADE	CREȘTE dacă O scade mai mult decât scade C SCADE dacă O scade mai puțin decât scade C	SCADE
CREȘTE	SCADE	CREȘTE	SCADE dacă O scade mai mult decât crește C CREȘTE dacă O scade mai puțin decât crește C

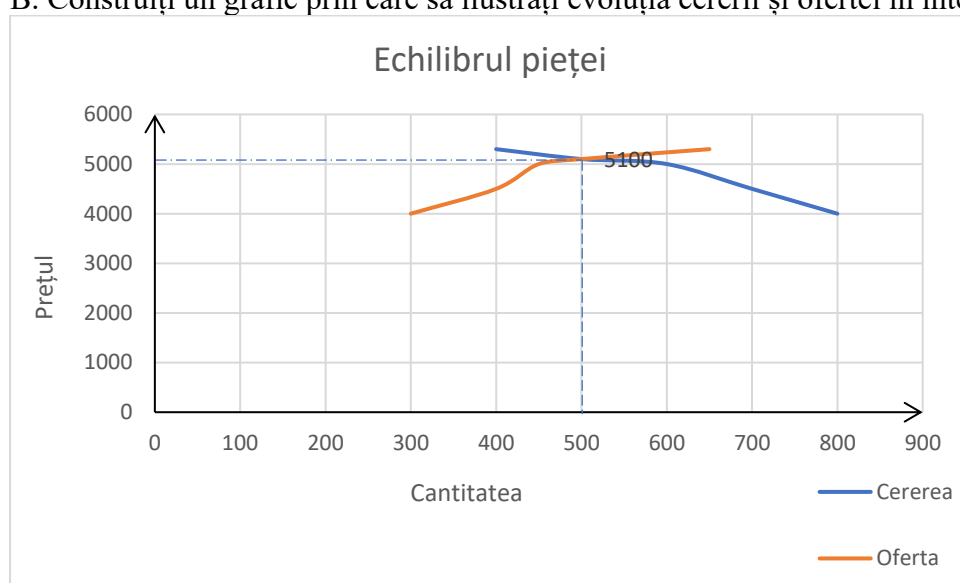
Probleme rezolvate:

I. Se dă următorul tabel:

Timp (T)	Prețul (u.m./buc.)	Cererea (buc.)	Oferta (buc.)	Exces de cerere (buc.)	Exces de ofertă (buc.)
T1	4000	800	300	500	-
T2	4500	700	400	300	-
T3	5000	600	450	150	-
T4	5100	500	500	-	-
T5	5300	400	650	-	250

A. Completați coloanele tabelului dat (cu roșu).

B. Construiți un grafic prin care să ilustrați evoluția cererii și ofertei în intervalul T1-T5.

C. Precizați care este, conform graficului:

a) cantitatea de echilibru = 500 bucăți

b) prețul ce corespunde cantității de echilibru = 5100 u.m.

II. Se dă tabelul:

Timp (T)	Preț (u.m./buc.)	Cererea (buc.)	Oferta în situația A (buc.)	Oferta în situația B (buc.)
T1	300	600	400	500
T2	400	500	500	600
T3	500	400	600	700

a) Completați tabelul, astfel încât să ilustrați evoluția ofertei în situația în care producătorii vor găsi modalități de a produce mai ieftin (cu roșu).

b) Pentru situația "A", precizați care este cantitatea de echilibru și prețul ce corespunde cantității de echilibru.

Prețul de echilibru = 400 u.m. /buc.
Cantitatea de echilibru = 500 buc.

TEMĂ:

Se dă tabelul:

a) Completați căsuțele din tabel care reflectă excesul de cerere și excesul de ofertă;

b) Identificați prețul și cantitatea de echilibru.

Timp (T)		Prețul (u.m./buc.)	Cererea (buc.)	Oferta (buc.)	Exces de cerere (buc.)	Exces de ofertă (buc.)
T1		4000	800	300		
T2		4500	700	400		
T3		5000	600	450		
T4		5100	500	500		
T5		5300	400	650		

6. MECANISMUL CONCURENȚIAL

Tipuri de concurență:

- loială/cinstită- atunci când se desfășoară în limitele legii iar agenții economici utilizează instrumente precum: reducerile de preț, creșterea calității produselor sau serviciilor, publicitatea etc.
- neloială/necinstită -atunci când agenții economici, pentru a câștiga supremația pe piață, încalcă legea (prin antireclamă, dumping, spionaj economic, sabotaj etc.).

Piața cu concurență perfectă - MODEL TEORETIC, ideal dar ireal!

CARACTERISTICI ale pieței cu concurență perfectă:

- atomicitatea pieței (producători și consumatori numeroși cu forță economică redusă)
- omogenitatea perfectă a bunurilor (bunuri perfect identice indiferent de producător)
- transparența pieței
- libertatea de a intra și de a ieși de pe piață
- mobilitatea perfectă a factorilor de producție

Piața cu concurență imperfectă este tipul de piață care funcționează efectiv în economiile reale; acest tip de piață infirmă una sau mai multe caracteristici ale pieței cu concurență perfectă.

Tipuri de piață cu concurență imperfectă:

TIP DE PIAȚĂ	NR. PRODUCĂTORI	NR. CONSUMATORI	TIP DE PRODUS	EXEMPLE
MONOPOLISTICĂ	MULȚI	MULȚI	DIFERENȚIAT	pieța legumelor și fructelor, piața încălțămintei
OLIGOPOL	PUȚINI	MULȚI	OMOGEN SAU DIFERENȚIAT	pieța telefoniei mobile, benzinăriile
MONOPOL	UNUL SIGUR	MULȚI	OMOGEN	companii de distribuție a gazelor sau energiei electrice
MONOPSON	MULȚI	UNUL SINGUR	OMOGEN SAU DIFERENȚIAT	pieța armamentului
OLIGOPSON	MULȚI	PUȚINI	OMOGEN SAU DIFERENȚIAT	pieța legumelor pentru conserve

7. PIAȚA MONETARĂ

Piața monetară este tipul de piață în cadrul căreia se întâlnește cererea cu oferta de monedă (bani).

Obiectul tranzacțiilor pe piața monetară sunt banii.

Funcțiile banilor:

- mijloc de plată
- mijloc de schimb
- etalon al valorii/ măsurarea valorii (precum km măsoară distanța)
- mijloc de teaurizare și constituire a rezervelor agenților economici

MASA MONETARĂ = totalitatea banilor dintr-o economie, suma de bani aflată la un moment dat în circulație.

→ Este compusă din: **NUMERAR + SCRIPTURAL (banii de cont)**

→ Mărimea masei monetare se determină după formula:

$$M = \frac{P \times Y}{V} \text{ unde:}$$

M= masa monetară

P= nivelul prețurilor

Y= cantitatea de bunuri și servicii supuse tranzacțiilor

V= viteza de rotație sau circulație a banilor (monedei)

Viteza de rotație a monedei (banilor)= numărul de operațiuni de vânzare-cumpărare și plăți pe care o unitate monetară le mijlocește într-o anumită perioadă.

Puterea de cumpărare a monedei (banilor)= cantitatea de bunuri economice care se poate achiziționa cu o unitate monetară la un moment dat; este invers proporțională cu indicele general al prețurilor:

$$P_{cb} = \frac{1}{I_p}$$

PROBLEME REZOLVATE:

- I. Arătați cum se modifică puterea de cumpărare a banilor dacă rata inflației este 8%¹.

$$P_{cb} = \frac{1}{I_p} = \frac{1}{108\%} = 0,926$$

Modificarea absolută a puterii de cumpărare a banilor (Pcb actuală - Pcb inițială)

$$= 0,926 - 1 = - 0,074$$

- II. Volumul valoric al tranzacțiilor este de 80 mld. u.m. în anul A0, când nivelul mediu al prețurilor pe unitatea de produs este de 2 u.m., iar viteza de rotație a banilor este 4. Două zecimi din masa monetară sunt reprezentate de monede și bancnote care pot servi direct pentru plăți. În anul următor, viteza de rotație a banilor a crescut de 4 ori, volumul tranzacțiilor de pe piață a sporit cu 60%, iar prețurile au crescut în medie cu 40%. Determinați, scriind algoritmul folosit pentru efectuarea calculelor și precizând semnificația notațiilor din formulele utilizate:

a) valoarea banilor de cont în A0;

Masa monetară = numerar (bancnote, monede, depozite la vedere) + scriptural (economii + depozite)

$M \cdot V = P \cdot T$; $V = 4$ (viteza de rotație a banilor);

$P \cdot T = 80$ mld. u.m. (volumul valoric al tranzacțiilor)

$P = 2$ .u.m (nivelul mediu al prețurilor pe unitate de produs)

$T = 80$ mld. u.m. : 2 = 40 mld. unități (volumul fizic al bunurilor și serviciilor)

$$M \cdot 4 = 80 \text{ mld.} \Rightarrow M_0 = \frac{80 \text{ mld.}}{4} = 20 \text{ mld. u.m.}$$

¹ înseamnă că Indicele general al prețurilor a crescut cu 8%

2/10 sau 0,2 din M0 reprezintă numerarul $\Rightarrow$ 8/10 sau 0,8 reprezintă scripturalul sau banii de cont
Astfel, valoarea banilor de cont în A0 = 0,8 · 20 mld. u.m. = 16 mld. u.m.

b) reducerea procentuală a masei monetare în anul A1, față de A0.

În A1:

$$V1 = 4 \cdot 4 = 16$$

$$T1 = 40 \text{ mld. u.m.} \cdot 160\% = 64 \text{ mld. u.m.}$$

$$P1 = 2 \cdot 140\% = 2,8 \text{ u.m.}$$

$$M \cdot V = P \cdot T \Rightarrow M1 = \frac{64 \text{ mld.u.m.} \cdot 2,8 \text{ u.m.}}{16} = 11,2 \text{ mld. u. m}$$

$$\Delta M = 11,2 \text{ mld. u. m} - 20 \text{ mld. u.m.} = -8,8 \text{ mld. u.m.}$$

$$\Delta\%M = \frac{\Delta M}{M_0} \cdot 100 = \frac{-8,8 \text{ mld.u.m.}}{20 \text{ mld.u.m.}} \cdot 100 = -44\%$$

$\rightarrow$ Masa monetară s-a redus cu 44% în anul A1, față de A0.

TEMĂ

O economie națională deține în circulație 10.000 mld. u.m., din care 20% numerar. În aceste condiții, consecința constituirii unui depozit bancar de 400 mld. u.m. va fi:

- scăderea cu 400 mld. u.m. a masei monetare
- scăderea cu 5% a numerarului (**De ce este acesta răspunsul corect?**)
- creșterea cu 5% a puterii de cumpărare a banilor
- creșterea cu 5% a banilor de cont

PIAȚA MONETARĂ

Cererea de monedă provine de la persoanele fizice sau juridice care au nevoie de bani (firmele, statul, băncile, cetățenii etc.) și solicită împrumut.

Oferta de monedă provine de la persoane fizice sau juridice care la un moment dat au surplus de monedă și îl acordă sub formă de împrumut celor care au nevoie.

Prețul banilor pe piața monetară se numește DOBÂNDĂ

CALCULUL DOBÂNzii PENTRU CREDITE:

- Dobânda simplă, pentru credite acordate pe perioade ≤ 1 an:

$$D = C \cdot d' \cdot n$$

$$S_n = C + D,$$

unde: D= dobânda, C= valoarea creditului, d' = rata dobânzii, n= perioada (când perioada se exprimă în luni, n devine $\frac{n}{12}$; când perioada se exprimă în zile, n devine $\frac{n}{360}$), S_n = suma finală.

- Dobânda compusă, pentru credite acordate pe perioade > 1 an:

$$D = C (1 + d')^n - C$$

$$S_n = C (1 + d')^n$$

unde: D= dobânda, C= valoarea creditului, d' = rata dobânzii, n= nr. ani, S_n = suma finală.

CE CÂȘTIGĂ BANCA?

Dobânda activă = suma pe care o încasează creditorii/ băncile

Dobânda pasivă = suma pe care o plătesc băncile și alte instituții financiare celor care își constituie depozite bancare

❖ Câștigul brut al băncii= $Dî - Dpl$ sau = D activă- D pasivă,
❖ $Dî$ – dobânda încasată (pentru creditele acordate)
❖ Dpl – dobânda plătită (pentru sumele de bani depuse)
❖ Profitul brut: $Pr_{br} = \text{Câștigul brut} - \text{Cheltuieli de funcționare} !!!!$
❖ Profit bancar net: $Pr_{net} = Pr_{br} - \text{impozit pe profit}$

PROBLEME REZOLVATE:

I. O bancă acordă într-un an, sub formă de credite, sumele deponenților în valoare de 5 mil. u.m. Rata anuală a dobânzii plătite deponenților este de 10%, iar creditele se acordă la o rată anuală a dobânzii de 1,15 ori mai mare. Determinați, scriind algoritmul folosit pentru efectuarea calculelor și explicitând simbolurile utilizate:

A. rata anuală a dobânzii la creditele acordate;

B. câștigul brut al băncii;

C. profitul net obținut de bancă, în condițiile în care cheltuielile de funcționare ale băncii sunt de 20.000 u.m., iar impozitul pe profit este de 20%.

A. Rata anuală a dobânzii la creditele acordate= $10\% \cdot 1,15 = 11.5\%$

B. Câștigul brut al băncii= Dobânzi încasate - Dobânzi plătite

Dobânzi plătite = 5 mil u.m. $\cdot 10\% = 500\,000$ u. m.

Dobânzi încasate = 5 mil u.m. $\cdot 11.5\% = 575\,000$ u. m.

Deci, câștigul brut= $575\,000$ u.m. $- 500\,000$ u. m = $75\,000$ u. m.

C. Profitul net= Profitul brut – Impozit pe profit

Profitul brut= Câștigul brut- Cheltuieli de funcționare

Profitul brut= $75\,000$ u. m. $- 20\,000$ u. m = $55\,000$ u. m.

Profitul net= $55\,000$ u. m. $- (55\,000$ u. m $\cdot 20\%) = 44\,000$ u. m.

II. Din depozitele constituite la data de 1 iulie, o bancă acordă în aceeași zi credite totale de 10 mil. u.m. la doi agenți economici, fiecare credit fiind acordat pe 6 luni. Rata dobânzii anuale aferente primului credit de 6 mil. u.m. este de 18%. Se știe că dobânda plătită deponenților este de 0,5 mil. u.m. și este egală valoric cu câștigul bancar. Determinați, scriind algoritmul folosit pentru efectuarea calculelor și explicitând simbolurile utilizate:

A. dobânda încasată de bancă la 31 decembrie pentru primul credit;

$C_1 = 6$ mil. u.m

$d' = 18\%$

$n = 6$ luni

$D_1 = C \cdot d' \cdot n = 6$ mil. u.m. $\cdot 18\% \cdot \frac{6}{12} = 540\,000$ u.m.

B. rata dobânzii încasată de bancă pentru cel de-al doilea împrumut;

$$C_2 = 4 \text{ mil. u.m. (10 mil. - 6 mil.)}$$

$$n = 6 \text{ luni}$$

$$d' = ?\%$$

$$D_2 = \text{Total dobânzi încasate} - \text{Dobânda pentru } C_1$$

$$\text{Câștigul bancar} = \text{Dobânzi încasate} - \text{Dobânzi plătite}$$

$$\text{Dobânzi plătite} = 500\,000 \text{ u.m.} = \text{Câștigul bancar}$$

$$\Rightarrow \text{Dobânzi încasate} = 500\,000 + 500\,000 = 1\,000\,000 \text{ u.m.}$$

$$\Rightarrow D_2 = 1\,000\,000 \text{ u.m.} - 540\,000 \text{ u.m.} = 460\,000 \text{ u.m.}$$

$$D_2 = C_2 \cdot d' \cdot 2 \cdot n \Rightarrow 460\,000 \text{ u.m.} = 4 \text{ mil. u.m.} \cdot d' \cdot 2 \cdot \frac{6}{12}$$

$$\Rightarrow d' = \frac{460\,000 \text{ u.m.}}{2\,000\,000 \text{ u.m.}} = 23\%$$

C. dobânda pentru primul credit, dacă acesta ar fi fost acordat în regim de dobândă compusă pentru 2 ani.

$$C = 6 \text{ mil. u.m.}$$

$$d' = 18\%$$

$$n = 2 \text{ ani}$$

$$S_n = C(1 + d')^n \Rightarrow S_n = 6\,000\,000(1 + 0,18)^2$$

$$\Rightarrow S_n = 8\,354\,400 \text{ u.m.}$$

$$D = S_n - C \Rightarrow D = 8\,354\,400 \text{ u.m.} - 6\,000\,000 \text{ u.m.} = 2\,354\,400 \text{ u.m.}$$

TEMĂ

1. Un om de afaceri contractează un credit în valoare de 50000 de euro pentru durata de un an cu rata dobânzii de 9%. Ce dobândă va plăti și care este suma finală ce revine băncii?
2. Am luat un credit de 5000 de lei de la bancă pentru 6 luni. Rata dobânzii este de 8%. Ce sumă va trebui să plătesc băncii la finalul perioadei?
3. Dacă am obținut un credit de 100000 de lei pe care urmează să îl achit în 8 luni de zile băncii cu o rată a dobânzii de 7%, care va fi suma finală ce va trebui să o achit băncii?
4. Un instalator face un credit de nevoi personale în valoare de 10000 de lei pentru 2 ani de zile, cu o rată a dobânzii de 10%. Care este dobânda și care este suma finală ce va reveni băncii?
5. Un întreprinzător face un credit de 100000 de euro pentru 3 ani de zile, la o rată a dobânzii de 10%. Care este dobânda și care este suma finală ce va reveni băncii?

8. PIAȚA CAPITALURILOR (PIAȚA FINANCIARĂ)

Una dintre principalele forme de a investi este plasarea banilor în titluri de valoare.

Obiectul tranzacțiilor pe piața capitalurilor este reprezentat de **titlurile de valoare**.

Principalele titluri de valoare sunt:

- **acțiunile;**
- **obligațiunile.**

PIAȚA CAPITALURILOR	
Cererea de titluri provine de la agenții economici care doresc să investească.	Oferta de titluri provine de la agenții economici care au nevoie de finanțare.
Prețul titlurilor pe piața capitalurilor = CURS.	

ACȚIUNILE

Capitalul societăților pe acțiuni (SA) este constituit prin contribuția asociaților care primesc un număr de acțiuni, proporțional cu capitalul bănesc subscris.

Acțiunea este un titlu de valoare ce are următoarele trăsături:

- atestă calitatea de proprietar a deținătorului asupra unei părți din capitalul firmei emitente;
- poartă însemne speciale: numele firmei, data emiterii, numărul de identificare a titlului, valoarea nominală, semnătura persoanei autorizate din partea firmei; elemente de securitate pentru a împiedica falsificarea.

Posesorii de acțiuni se numesc acționari. Acționarii primesc, pentru participarea lor la capitalul social al firmei, un venit variabil care se numește dividend și este direct proporțional cu profitul firmei (dacă firma are profit mare, atunci dividendele primite vor fi mari - și invers)

ACȚIONARII AU DREPTUL:

- de a obține o parte din profitul societății numită dividend;
- la o parte din capitalul societății în situația lichidării acesteia;
- de a fi informați despre situația economico-financiară a firmei;
- de a participa la adunarea generală a acționarilor și la alegerea consiliului de administrație;
- de a participa la administrarea firmei și la controlul gestiunii acesteia.

Tipuri de acțiuni:

- nominative- au înscris numele deținătorului;
- la purtător- nu au înscris pe ele numele deținătorului, avantajele revin posesorului lor.

OBLIGAȚIUNILE

Obligațiunea este un titlu de valoare care atestă contractarea unui împrumut pe termen mediu sau lung și poartă însemne speciale: numele firmei, valoarea nominală, scadența (data expirării obligațiunii). Posesorul obligațiunilor se numește obligatar. Venitul obligatarului este fix (în funcție de rata dobânzii înscrisă pe titlu) și se numește **CUPON**.

Obligațiunile pot fi nominative sau la purtător (vezi acțiunile).

Atenție: Dacă randamentul unui titlu de valoare este mai mare decât rata dobânzii pentru depozitul bancar, atunci decizia de a investi pe piața capitalurilor este una corectă!

Rolul BURSEI de valori:

1. mobilitatea capitalurilor – *capitalul bănesc se transformă în capital real și invers; capitalul bănesc este transferat de la o firmă la alta sau dintr-o țară în alta.*
2. asigurarea pachetului acțiunilor de control - *fie prin ofertă publică de cumpărare, fie prin cumpărare treptată*
3. oferirea de semnale în legătură cu evoluția economică fiind un barometru al economiei²

NU UITA! FORMULE IMPORTANTE!! REȚINE!!!

Titluri financiare cu venituri fixe: OBLIGAȚIUNILE

- Debitorul emite niște titluri prin care se obligă să returneze suma împrumutată la scadență și să plătească periodic o anumită dobândă (CUPON)
- Cuponul obligațiunii are o valoare fixă (este o dobândă fixă a împrumutului, se calculează prin aplicarea procentului d' la suma împrumutată)
- $P_0 = \frac{C}{d'}$ unde P_0 = prețul obligațiunii; C = cuponul; d' = rata dobânzii

Randamentul unei obligațiuni se calculează:

$$R = \frac{\text{CUPON}}{\text{Cursul obligațiunii}} \times 100$$

Titluri financiare cu venituri variabile: ACȚIUNILE

- Aparțin proprietarilor companiei
- Fiecare acționar primește un dividend (o parte din profitul total- care este variabil)
- Valoarea de emisiune = împărțirea capitalului inițial la nr. de acțiuni (V_i = valoare inițială)

$$V_i = \frac{\text{Capital}}{\text{nr. de acțiuni}}$$

- Cursul acțiunii se modifică în funcție de rezultatele firmei:
 $C_a = \frac{\text{Dividend}}{d'}$ unde C_a = cursul acțiunii, d' = rata dobânzii

Randamentul unei acțiuni se calculează:

$$R = \frac{\text{DIVIDEND}}{\text{Cursul acțiunii}} \times 100$$

REȚINE: Între cursul acțiunii/obligațiunii și d' există un raport INVERS PROPORȚIONAL!!! Dacă d' crește (băncile cresc dobânda la depuneri), persoanele care au economii, sunt atrase pe piața monetară de BĂNCI și nu mai sunt interesate să cumpere acțiuni și obligațiuni pe piața financiară, deci cursul acestora scade (și invers!!!).

² Scăderea bruscă a cursurilor este semnalul pentru declanșarea unei crize; Creșterea constantă a cursurilor titlurilor de valoare este semnal pentru înviiorarea activității economice.

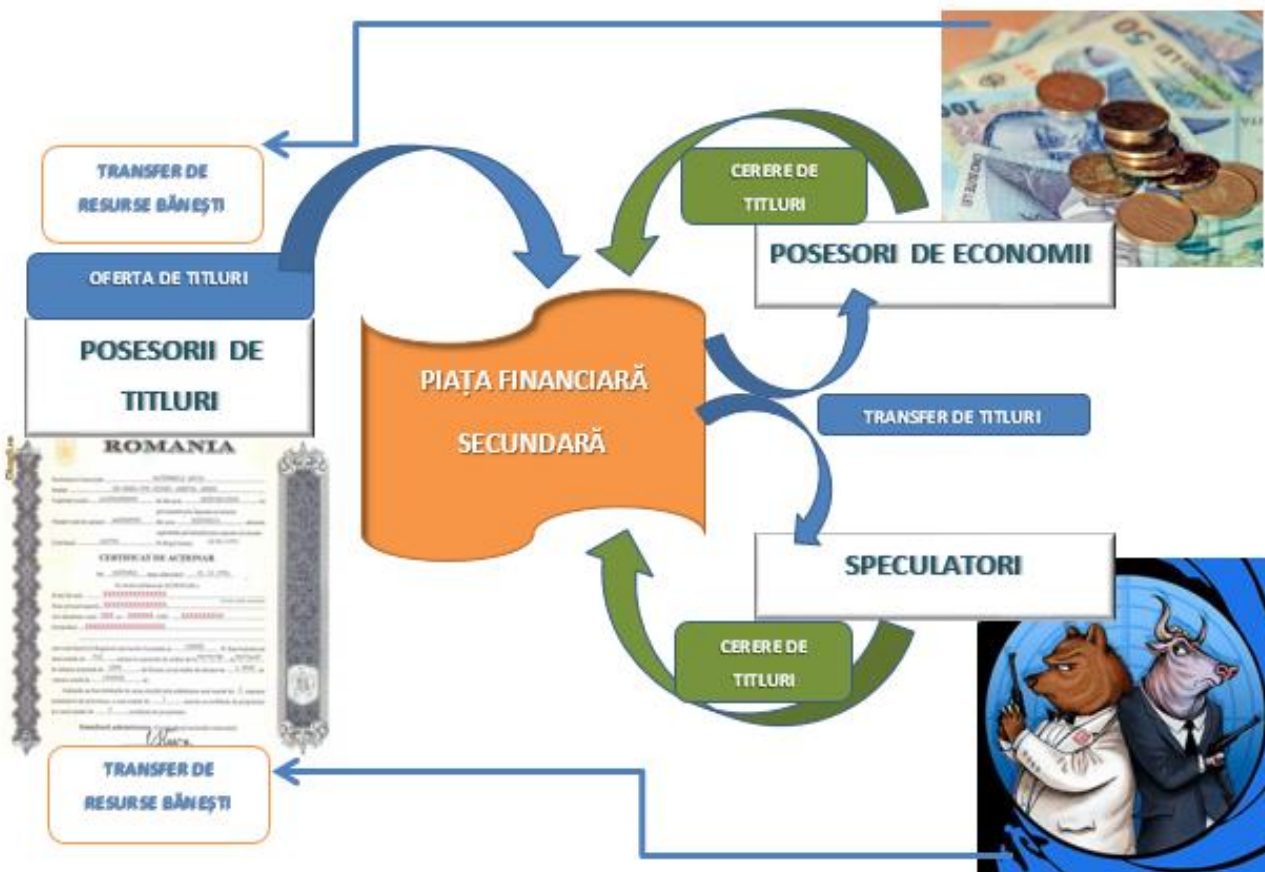
Formele pieței financiare

- ❖ **Piața financiară primară** cuprinde emisiunea și plasarea de titluri noi. Operațiunile se derulează prin intermediul băncilor. Prețul de vânzare a titlurilor pe această piață (cursul) este valoarea nominală (adică suma înscrisă pe titlu) și este un preț ferm;
- ❖ **Piața financiară secundară** cuprinde ansamblul tranzacțiilor cu titluri emise anterior. Tranzacțiile au loc la bursa de valori și se realizează prin intermediul agenților de schimb (brokeri).

Piața financiară primară

Piața financiară secundară

Tranzacțiile financiare sunt de două tipuri:

- 1) La vedere (spot)- schimbul se execută în momentul prezent (pe loc)
- 2) La termen (forward) – termenii tranzacției sunt negociați și stabiliți la momentul prezent, iar schimbul efectiv (vânzarea-cumpărarea) se produce la un moment VIITOR

SPECULAȚII FINANCIARE:

- a) La creștere (bull sau *a la hausse*) – CUMPĂRĂTORUL mizează pe o creștere a cursului față de momentul tranzacției;
- b) La scădere (bear sau *a la baisse*)- VÂNZĂTORUL mizează pe o scădere a cursului în raport cu momentul tranzacției.

PROBLEME REZOLVATE:

I. Pornind de la valori numerice fictive ale ratei dobânzii pe piața monetară și ale nivelului mediu al cupoanelor obligațiunilor, calculați explicit modificarea procentuală a cursului obligațiunilor pe piața secundară a capitalurilor, precizând totodată sensul acestei modificări, în situația în care rata dobânzii la depuneri va crește.

Piața secundară a capitalurilor = piața pe care se vând titlurile

$$\text{Cursul obligațiunii în } T_0 = \frac{\text{Cuponul}}{\text{rata dobânzii}} = \frac{C}{d'} = \frac{400}{10\%} = 4000 \text{ u. m.}$$

$$\text{Cursul obligațiunii în } T_1, \text{ atunci când } d' \text{ crește de la } 10\% \text{ la } 20\% = \frac{400}{20\%} = 2000 \text{ u. m}$$

$$\Delta\% \text{ Curs} = \frac{\Delta \text{Curs}}{\text{Curs}_0} \cdot 100 = \frac{-2000}{4000} \cdot 100 = -50\% \rightarrow \text{Cursul obligațiunilor scade cu } 50\%$$

II. Un emitent de obligațiuni vinde titluri a căror valoare nominală este de 80.000 u.m. fiecare, care aduc o dobândă fixă calculată la o rată de 4%. Determinați, scriind algoritmul folosit pentru efectuarea calculului și precizând semnificația notațiilor din formulele utilizate:

a) numărul total de titluri pe care trebuie să le vândă ofertantul de obligațiuni pentru a obține 240 mil. u.m.;
 $VN = 80\,000 \text{ u.m.}$

Venit obținut din vânzarea obligațiunilor = 240 mil. u.m.

Număr de obligațiuni vândute = 240 mil. u.m. : 80 000 u.m. = 3000 obligațiuni

b) venitul încasat de un cumpărător care achiziționează 100 de titluri.

Venitul obligațiunii = Cuponul obligațiunii = valoarea nominală · rata dobânzii

$$C = 80\,000 \text{ u.m.} \cdot 4\% = 3200 \text{ u.m.}$$

Pentru 100 de titluri, venitul încasat = 3200 u.m. · 100 = 320 000 u.m.

TEMĂ:

1. Să se calculeze **cursul unei obligațiuni** știind că acea obligațiune are o valoare nominală de 50 de lei, aduce o dobândă de 20% , iar $d' = 10\%$.

- a) 25 lei;
- b) 75 lei;
- c) 5 lei;
- d) 10 lei;
- e) 100 lei.

2. Capitalul social al unei firme = 10 milioane lei. Valoarea unei acțiuni = 500 de lei. Firma a avut la sfârșitul anului trecut un profit de 6 milioane lei. Ce sumă de bani are de încasat din dividende o persoană care deține o cincime din capitalul social al firmei?

- a) 1,2 mil lei;
- b) 1,2 mld lei;
- c) 120 mil lei;
- d) 12 mld lei;
- e) 12 mil lei.

9. PIATA MUNCII

Piața muncii este spațiul economic în care se întâlnesc și interacționează cererea și oferta de muncă (de forță de muncă). Obiectul tranzacțiilor pe această piață = forța de muncă/ munca.

PIATA MUNCII	
Cererea de muncă se exprimă prin numărul total de locuri de muncă vacante existente la un moment dat în economie; provine de la persoane fizice sau juridice care au nevoie de forță de muncă salarizată (remunerată). = oferta de locuri de muncă	Oferta de muncă se exprimă prin numărul total persoane care sunt dispuse să ocupe un loc de muncă în schimbul unui salariu; provine de la persoane fizice care sunt apte de muncă salarizată (remunerată). = cererea de locuri de muncă
Prețul muncii = SALARIUL	

SALARIUL este deopotrivă un **cost** (componentă a costului total de producție) și un **venit** (pentru posesorul forței de muncă) și se prezintă sub două forme:

- Salariul nominal (S_n) = suma de bani primită de către posesorul forței de muncă și poate fi:
  - salariu nominal brut = suma totală prevăzută în statul de plată /pe fluturaș;
  - salariu nominal net = suma de bani care îi rămâne salariatului după ce din salariul nominal brut se scad impozitul și contribuțiile la sistemul de asigurări sociale (sănătate + pensie).
- Salariul real (S_r) = cantitatea de bunuri și servicii care se poate cumpăra cu salariul nominal (puterea de cumpărare a S_n)

$$SR = \frac{SN}{P} ; I_{SR} = \frac{I_{SN}}{I_P} \cdot 100$$

PROBLEME REZOLVATE

I. Calculați (cu o zecimală) modificarea procentuală a salariului real, în situația în care salariul nominal scade cu 25%, iar prețurile cresc cu 20%, scriind totodată algoritmul folosit pentru efectuarea calculului și precizând sensul modificării indicatorului cerut.

$$\Delta\%SR = ?$$

$$I_{SN} = 75\% \text{ adică } (100\% - 25\%)$$

$$I_P = 120\% \text{ adică } (100\% + 20\%)$$

$$I_{SR} = \frac{I_{SN}}{I_P} \cdot 100 = \frac{75\%}{120\%} \cdot 100 = 62.5\%$$

$$\Delta\%SR = 100\% - 62.5\% = 37.5\% \rightarrow \text{Salariul real scade cu } 37.5\%$$

II. Se dă tabelul de mai jos:

Indicatori Perioada	Preț (u.m.)	Salariu nominal (u.m.)	Salariu real (u.m.)
T0	50	1500	30
T1	80	1600	20
T2	100	1800	18

a) Completați tabelul dat, menționând totodată formula utilizată pentru calcule.

$SR = \frac{SN}{P}$; $SN = SR \cdot P$, SR = salariul real, SN = salariul nominal, P = nivelul prețului

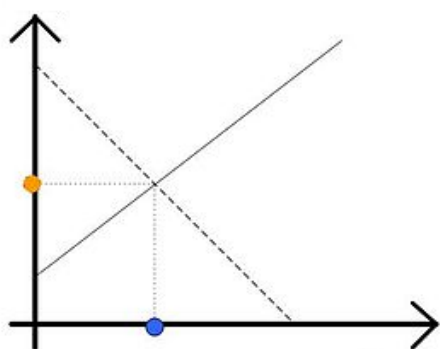
b) Calculați, pe baza datelor din tabel, care este scăderea relativă a salariului real în perioada T_0 - T_1 , precizând totodată formula utilizată pentru calcul (calculul se efectuează prin rotunjire la cel mai apropiat întreg).

$$\Delta\%SR = \frac{SR_1 - SR_0}{SR_0} \cdot 100 = \frac{20 - 30}{30} \cdot 100 = \frac{-10}{30} \cdot 100 = -33\%$$

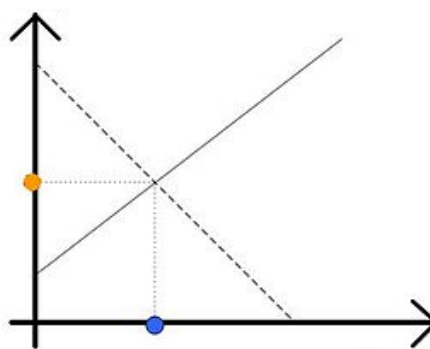
Salariul real a scăzut cu 33%.

TEMĂ:

1. Salariul de echilibru

Legea cererii, legea ofertei, prețul și cantitatea de echilibru

Echilibrul pe piața muncii

Marcați pe grafice: E, cererea, oferta, prețul și cantitatea de echilibru!

2. OFERTA DE MUNCĂ = forța de muncă!!!

Populația ocupată=

8 762 000 persoane

Șomeri=

354 000

persoane

în decembrie

2019

- Din ce categorii ale populației este compusă populația activă?
- Care este numărul șomerilor?

c) Rata șomajului reprezintă ponderea șomerilor în populația activă:

$$R_s = \frac{S}{PA} \cdot 100$$

Încearcă să calculezi! Este 3,8 % sau 8,3%? :)

POPULAȚIA ACTIVĂ = 9 116 000

Locuri de muncă (Unde căutăm locuri de muncă?)

NR. 1 IN RECRUTAREA ONLINE

POSTURI.GOV.RO

Posturile vacante în administrația publică din România

Fluturaș de SALARIU (* vezi calculator-salarii.ro)

Salariu Brut		2230
Tichete de masa	0	0
Total Venituri		2230
Asigurari Sociale (CAS) 25%		558
Asigurari Sociale de Sanatate (CASS) 10%		223
Deducere personala (DP)		420
Impozit pe venit (IV) 10%		103
Total Taxe		884
Salariu Net		1346
Retineri		0
		Lei
Rest de plata		1346

3. Completați spațiile libere:

- ..... este venitul obținut prin muncă. Pentru angajator salariul reprezintă un .....
- Populația activă cuprinde populația ocupată și .....
- ..... este piața în cadrul căreia se întâlnesc cererea și oferta de muncă.
- ..... se exprimă prin numărul locurilor de muncă puse la dispoziție de către angajatori.
- Cantitatea de muncă pe care indivizii sunt dispuși să o presteze în schimbul unui salariu reprezintă .....
- Cererea de forță de muncă reprezintă ..... locurilor de muncă.
- Dacă nivelul salariului scade, cererea de muncă.....
- Dacă nivelul salariului crește, oferta de muncă .....

4. Găsiți corespondentul fiecărui element (aveți o capcană):

1. Salariu nominal	1. Salariul brut - impozite și contribuții
2. Salariu real	2. Suma de bani pe care o primește o persoană pentru munca prestată
3. Salariu brut	3. Cantitatea de bunuri și servicii care poate fi achiziționată cu salariul nominal
4. Salariu net	4. Salariul brut - salariul net
5. Salariul minim garantat	5. Valoarea cea mai mică a salariului permisă de lege (2230 lei brut)